

ПОЗИЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ ФГС СХП

Ukraine Facility та майбутня модель підтримки
України після 2027 року:
позиція громадянського суспільства

червень 2026

Даний документ підготовлено в рамках проекту «Підтримка діяльності Української національної платформи ФГС СхП у 2025-2026 рр.», який реалізує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Зміст цієї публікації необов'язково відображає точку зору Європейського Союзу та Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.

Автори: Наталя Андрусевич, Ірина Куропась

Українська національна платформа Форуму громадянського суспільства
Східного партнерства

*Нова модель підтримки має поєднати відновлення,
демократичну трансформацію та підготовку до членства в ЄС*

Цей позиційний документ УНП ФГС СхП присвячений оцінці ролі Ukraine Facility та Ukraine Plan як ключових рамок реформ, відновлення та європейської інтеграції України, а також формуванню бачення майбутньої моделі європейської підтримки України після 2027 року. Документ аналізує досвід реалізації механізму «гроші за реформи», виклики практичного впровадження реформ в умовах війни, роль громадянського суспільства у забезпеченні прозорості та підзвітності процесів відбудови, а також містить рекомендації щодо вдосконалення чинного Ukraine Facility і формування нової довгострокової рамки підтримки, орієнтованої на економічну трансформацію, сталий розвиток та підготовку України до членства в ЄС.

ВСТУП

Повномасштабна війна росії проти України суттєво змінила контекст державної політики, поєднавши завдання оборони, відбудови та європейської інтеграції. У цих умовах відбудова розглядається не лише як відновлення інфраструктури та економіки, підтримка оборонної спроможності країни, а й як можливість для глибокої трансформації державного управління відповідно до європейських стандартів, що підсилює важливість реформ, прозорості та інклюзивності процесів ухвалення рішень.

Ключовим фінансово-інституційним інструментом підтримки України з боку Європейського Союзу є Ukraine Facility – довгостроковий механізм обсягом 50 млрд євро на 2024–2027 роки, спрямований на забезпечення макрофінансової стабільності, підтримку відновлення та прискорення європейської інтеграції України. Його реалізація здійснюється, зокрема, через Ukraine Plan, який визначає комплекс реформ та інвестицій, а фінансування надається поетапно за принципом «гроші за реформи» – залежно від виконання погоджених із ЄС структурних змін і досягнутих показників ефективності.

У цьому контексті громадянське суспільство відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності, прозорості та підзвітності процесів реформ і відбудови через участь у формуванні політик, незалежний моніторинг і громадський контроль за використанням міжнародної допомоги. Важливою платформою такої

взаємодії є УНП ФГС СхП, яка об'єднує організації громадянського суспільства для координації експертної позиції, адвокації реформ та посилення участі ОГС у процесах європейської інтеграції України через інструменти політики Східного партнерства.

Ukraine Facility тісно пов'язаний із підготовкою України до членства в ЄС та впровадженням європейських стандартів публічної політики.

Після завершення дії механізму у 2027 році очікується формування нової довгострокової рамки підтримки, орієнтованої на структурне зближення, регіональний розвиток та подальшу інтеграцію України до політик і фінансових інструментів ЄС.

Враховуючи той факт, що саме зараз формується майбутня архітектура підтримки України, члени УНП ФГС СхП беруть участь у формуванні позицій, оцінці пріоритетів і моніторингу реалізації реформ, що сприяє посиленню прозорості, ефективності та сталості трансформаційних процесів.

Методологічною основою підготовки цього позиційного документу стало експертне анкетування членських організацій УНП ФГС СхП, спрямоване на оцінку практик взаємодії громадянського суспільства з механізмами реалізації Ukraine Facility та формування бачення ролі ОГС у процесах відбудови, реформ і європейської інтеграції України. Дослідження охоплювало питання участі у реалізації та моніторингу Ukraine Plan, доступності фінансових і технічних можливостей, а також бачення майбутньої моделі підтримки України після 2027 року, включаючи її зв'язок із регіональним розвитком та інтеграцією до політик ЄС. Отримані результати були узагальнені та використані для формування аналітичних висновків і рекомендацій цього документу, що відображає консолідовану експертну позицію УНП ФГС СхП щодо подальшого розвитку механізмів підтримки України та ролі громадянського суспільства у забезпеченні прозорості й ефективності реформ.

ЗНАЧЕННЯ UKRAINE FACILITY ТА ПЛАНУ УКРАЇНИ ЯК РАМКИ РЕФОРМ

Такий підхід відображає сучасну логіку політики ЄС щодо підтримки країн-кандидатів, де фінансування використовується як інструмент стимулювання структурних трансформацій, модернізації державного управління та поступового наближення до норм і стандартів Європейського Союзу.

За [оцінками Європейської Комісії](#), інструмент Ukraine Facility уже став одним із ключових драйверів реформ та макрофінансової стабільності України. [Станом на 24 квітня 2026 року](#) Рада ЄС схвалила шість регулярних виплат грантів і позик у межах Ukraine Facility, а загальний обсяг мобілізованої підтримки досяг 36,8 млрд євро.

За інформацією української сторони, станом на квітень 2026 року було виконано 57% запланованих заходів у рамках Ukraine Plan.

Джерело: Прогрес реалізації Плану України станом на 26 квітня 2026 року, Дашборд

Завдяки Плану України вдалося ухвалити низку важливих законів та здійснити реформи. Проте наприкінці 2025 року та на початку 2026 року реалізація Плану України зіткнулася з суттєвими викликами. За даними моніторингу RRR4U, станом на кінець 2025 року Україна не виконала щонайменше 14 індикаторів Плану на загальну суму понад 3,9 млрд євро, причому найбільша частка невиконаних зобов'язань припала на IV квартал. Частина цих індикаторів стосувалася ключових реформ у сферах державного управління, енергетики та антикорупційної політики. Це створює ризики як для своєчасного отримання фінансування від ЄС, так і для загальної логіки реалізації Плану України.

Однією з причин такої ситуації стала політична та парламентська нестабільність наприкінці 2025 року – на початку 2026 року, що проявлялася у затримках із ухваленням необхідних законодавчих рішень та блокуванні частини реформ. Таким чином, практика реалізації Плану України продемонструвала його суттєву залежність від внутрішньополітичної стабільності, яка є критичним чинником ефективності всієї системи міжнародної підтримки відбудови.

Організації громадянського суспільства загалом позитивно характеризують саму концепцію Плану України. Зокрема, серед ключових сильних сторін відзначаються:

- чітка орієнтація на реформи та досягнення вимірюваних результатів;
- наявність системи індикаторів і контрольних етапів виконання;
- підвищення рівня підзвітності використання міжнародної фінансової допомоги;
- поступове наближення системи стратегічного планування та публічної політики України до підходів Європейського Союзу.

Водночас результати опитування членів УНП ФГС СхП свідчать про наявність низки системних викликів у практичній реалізації цієї рамки. Значна частина організацій громадянського суспільства не була достатньо залучена до процесу формування Ukraine Plan або мала обмежений доступ до інформації про його зміст та механізми реалізації. У результаті для багатьох організацій цей документ залишається радше макрорівневою політичною рамкою, ніж зрозумілим інструментом практичного впливу на процеси реформування та відбудови.

Крім того, на ефективність реалізації Ukraine Plan впливають ширші політичні та інституційні фактори, зокрема складна політична ситуація та періодичні кризові явища у сфері законодавчого процесу, які можуть уповільнювати ухвалення необхідних реформаторських рішень. У контексті

механізму умовності фінансування це створює додаткові ризики для своєчасного виконання індикаторів та отримання фінансових траншів.

Водночас громадянське суспільство має значний потенціал для посилення ефективності реалізації реформ через незалежний моніторинг, експертну оцінку політик та аналітичний супровід процесів реформування. Організації громадянського суспільства виступають важливим елементом системи стримувань і противаг, забезпечуючи прозорість виконання індикаторів, аналіз впливу реформ та комунікацію між державними інституціями, міжнародними партнерами і громадськістю.

Результати опитування демонструють чіткий запит на посилення інституційної ролі громадянського суспільства у реалізації та моніторингу реформ у межах Ukraine Facility. Зокрема, респонденти відзначають необхідність:

- створення постійних консультаційних механізмів між урядом, міжнародними партнерами та громадянським суспільством;
- інституціоналізації механізмів громадського моніторингу виконання реформ;
- забезпечення вільного доступу до інформації про виконання індикаторів і контрольних етапів Ukraine Plan;
- можливості для організацій громадянського суспільства брати участь у коригуванні пріоритетів та цільових показників реформ у процесі реалізації Ukraine Plan.

Посилення таких механізмів може суттєво підвищити прозорість та підзвітність реалізації Ukraine Facility, сприяти більш ефективному використанню ресурсів міжнародної допомоги та забезпечити ширшу суспільну підтримку реформ, необхідних для відновлення та європейської інтеграції України.

БАЧЕННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ ПІСЛЯ 2027 РОКУ

Уряд України та міжнародні партнери розпочали підготовку до формування довгострокової рамки підтримки, відновлення та європейської інтеграції України після завершення дії Ukraine Facility у 2027 році. У публічному просторі тривають дискусії щодо майбутніх фінансових потреб України, продовження реформ та архітектури міжнародної підтримки після 2027 року.

Саме на цьому етапі важливо врахувати думку усіх зацікавлених осіб щодо майбутньої моделі підтримки України, а також забезпечити не лише формальне залучення громадянського суспільства до цього процесу.

На думку частини членів УНП, **низку елементів Ukraine Facility варто зберегти** як такі, що дають вагомі та практичні результати. Зокрема, йдеться про використання **принципу “гроші за реформи” та прив’язки підтримки до євроінтеграційних зобов’язань, надання поетапного фінансування, використання чітких індикаторів.**

Водночас подальше формування політики відновлення та європейської інтеграції України потребує низки важливих змін. Йдеться насамперед про **забезпечення більшої гнучкості механізмів планування та реалізації реформ, більш ретельного врахування потреб регіонів і громад, а також досягнення більш збалансованого підходу між швидкістю ухвалення рішень та інклюзивністю процесів.** Не менш важливим є посилення соціального та екологічного виміру відновлення, зокрема інтеграція принципів сталого розвитку, кліматичної стійкості та справедливого переходу. Крім того, майбутня рамка підтримки має бути краще адаптована до умов війни, тривалих безпекових викликів і потреб повоєнного відновлення України.

Після 2027 року модель міжнародної підтримки України має поступово еволюціонувати від переважно інструменту макрофінансової стабілізації та реагування на наслідки війни до довгострокової рамки інтеграції України до політик, механізмів та фінансових інструментів Європейського Союзу. **Така рамка повинна бути орієнтована не лише на відбудову інфраструктури та підтримку економічної стійкості, але й на системну трансформацію країни відповідно до вимог членства в ЄС, включаючи посилення інституційної спроможності, імплементацію *acquis* ЄС, розвиток багаторівневого врядування та поступове включення України до секторальних політик і фондів ЄС.**

НАПРЯМИ ТА КЛЮЧОВІ ПРІОРИТЕТИ

У новій моделі міжнародної підтримки України **громадянське суспільство має розглядатися не лише як бенефіціар окремих грантових програм, а й як повноцінний партнер у формуванні та реалізації політики відновлення та європейської інтеграції.** Організації громадянського суспільства можуть відігравати важливу роль у визначенні пріоритетів реформ і відновлення, незалежному моніторингу виконання зобов'язань, оцінці впливу політик та інвестицій, комунікації реформ для суспільства, залученні громад до процесів ухвалення рішень, а також посиленні соціальної згуртованості в умовах війни та повоєнного відновлення. Особливо важливою є роль ОГС у забезпеченні прозорості, підзвітності та довіри до процесів відбудови й використання міжнародної допомоги.

У цьому контексті нова рамка підтримки України має передбачати створення постійних платформ консультацій між державою, міжнародними партнерами та громадянським суспільством, а також системне включення ОГС до механізмів моніторингу й оцінки реалізації програм та реформ. Важливим елементом має стати проведення обов'язкових консультацій щодо змін до стратегічних документів, підтримка незалежної аналітики й експертного середовища, а також забезпечення довгострокового та передбачуваного фінансування громадянського суспільства як одного з ключових елементів демократичної стійкості та успішної європейської інтеграції України.

ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

Ukraine Facility став важливим прецедентом нової моделі міжнародної підтримки України, що поєднує фінансування з реалізацією реформ, принципами підзвітності та наближенням до політик Європейського Союзу.

Водночас перший етап реалізації інструменту продемонстрував необхідність більш інклюзивного та прозорого підходу до формування і впровадження пріоритетів, зокрема через ширше залучення органів місцевого самоврядування, регіональних акторів та громадянського суспільства.

Наступний етап підтримки України має еволюціонувати від переважно механізму макрофінансової стабілізації до довгострокової рамки інтеграції України до політик і фінансових інструментів ЄС. Така модель повинна поєднувати завдання відновлення країни, демократичної трансформації, соціальної та територіальної згуртованості, а також підготовки до майбутнього членства в ЄС.

У цьому контексті громадянське суспільство має розглядатися не лише як бенефіціар окремих програм, а й як системний партнер у формуванні пріоритетів, моніторингу виконання реформ, оцінці їхнього впливу та комунікації змін на національному і місцевому рівнях.

Виходячи з цього, Українська національна платформа Форуму громадянського суспільства Східного партнерства пропонує такі рекомендації.

Рекомендації щодо майбутньої моделі підтримки України:

- Поєднати у майбутній моделі підтримки завдання відновлення, структурних реформ, демократичної трансформації та підготовки до членства в ЄС.
- Зберегти принципи результативності, підзвітності та орієнтації на реформи, водночас забезпечивши більшу інклюзивність, прозорість та участь різних стейкхолдерів.
- Посилити соціальний, регіональний та екологічний компоненти підтримки, приділяючи особливу увагу людському капіталу, територіальній згуртованості та сталому розвитку.
- Забезпечити перехід від переважно централізованого підходу до багаторівневого врядування із ширшим залученням громад, регіонів та громадянського суспільства.
- Створити сталі механізми незалежного моніторингу та оцінки впливу реформ, програм підтримки та процесів відновлення.
- Забезпечити кращу координацію між міжнародними фінансовими інструментами, програмами підтримки та національними стратегічними документами.

Рекомендації Уряду України:

- Забезпечити системне, раннє та змістовне залучення громадянського суспільства до формування, реалізації та моніторингу майбутніх програм підтримки України та стратегічних документів, що визначатимуть пріоритети реформ, відновлення та європейської інтеграції.
- Інституціоналізувати механізми участі ОГС у процесах ухвалення рішень, консультацій та моніторингу, зокрема через створення постійних платформ взаємодії між державними органами, органами місцевого самоврядування та громадянським суспільством.
- Посилити прозорість та підзвітність реалізації міжнародної підтримки шляхом регулярного оприлюднення інформації про цілі, індикатори, результати та використання фінансових ресурсів.

- Забезпечити ширше залучення регіональних та місцевих акторів до визначення пріоритетів відновлення та розвитку, враховуючи потреби різних територій і громад.
- Забезпечити узгодженість між політиками відновлення, секторальними реформами та процесом підготовки до членства в ЄС, інтегруючи європейські підходи у стратегічне планування та державну політику.
- Інтегрувати принципи сталого розвитку, екологічної відповідальності, соціальної згуртованості та інклюзивності у всі майбутні механізми підтримки та відновлення України.
- Створити більш доступні, прозорі та гнучкі механізми фінансування для організацій громадянського суспільства, особливо для регіональних та місцевих організацій, які працюють безпосередньо з громадами.

Рекомендації для інституцій ЄС та міжнародних партнерів:

- Забезпечити довгострокову, передбачувану та стратегічно узгоджену модель підтримки України після 2027 року, орієнтовану не лише на відновлення, а й на підготовку до членства в ЄС та інтеграцію до європейських політик.
- Зберегти підхід, заснований на підтримці реформ, підзвітності та досягненні результатів, водночас забезпечивши більшу гнучкість та адаптивність до умов війни та післявоєнного відновлення.
- Передбачити окремі механізми підтримки громадянського суспільства, включаючи інституційну підтримку, розвиток спроможності та фінансування незалежного моніторингу реформ і політик.
- Посилити вимоги щодо прозорості, участі громадянського суспільства та багаторівневого врядування у майбутніх інструментах підтримки України.
- Сприяти більш активному залученню регіональних та місцевих акторів до програм підтримки та відновлення, з урахуванням потреб громад і територій, що зазнали найбільших втрат через війну.
- Підтримувати інтеграцію України до політик, програм та фінансових інструментів ЄС у сферах регіонального розвитку, зеленої трансформації, соціальної політики, інфраструктури та розвитку людського капіталу.

Рекомендації для ОГС:

- Посилювати координацію та співпрацю між організаціями громадянського суспільства на національному, секторальному та регіональному рівнях для формування спільних позицій щодо реформ, відновлення та європейської інтеграції.
- Розвивати експертизу у сферах моніторингу реформ, аналізу політик, оцінки впливу та європейських політик для більш ефективної участі у майбутніх механізмах підтримки України.
- Активніше залучати місцеві громади та громадян до обговорення пріоритетів відновлення та реформ, посилюючи суспільну підтримку європейської інтеграції та демократичних трансформацій.
- Посилювати роль громадянського суспільства як незалежного комунікатора реформ і процесу європейської інтеграції, зокрема через пояснення змісту та впливу змін для громадян і громад.
- Розвивати партнерства з органами влади, органами місцевого самоврядування, аналітичними центрами та європейськими партнерами для спільної розробки та моніторингу політик.
- Приділяти більшу увагу питанням соціальної згуртованості, прав людини, інклюзивності та підтримки вразливих груп у процесах відновлення та трансформації країни.
- Сприяти інтеграції принципів зеленого відновлення, сталого розвитку та кліматичної політики у майбутні програми підтримки та процеси відбудови України.

Контекст Східного партнерства

- Використовувати майбутню модель підтримки України як можливість для формування нових підходів до взаємодії ЄС із країнами-кандидатами та державами Східного партнерства, заснованих на принципах багаторівневого врядування, участі громадянського суспільства та орієнтації на довгострокову стійкість і трансформацію.
- У процесі формування нової моделі підтримки України враховувати ширший регіональний контекст Східного партнерства та значення демократичної стійкості, безпеки й європейської інтеграції для всього регіону.

У зв'язку з тим, що наразі тривають обговорення змін до чинного Ukraine Plan та механізмів реалізації Ukraine Facility, доцільним є формування окремих рекомендацій не лише щодо майбутньої моделі підтримки України після 2027 року, але й щодо вдосконалення поточного інструменту:

- Посилити участь органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства у процесах підготовки змін до Ukraine Plan, зокрема шляхом проведення системних та своєчасних публічних консультацій.
- Запровадити більш прозорі та доступні механізми моніторингу виконання Ukraine Plan, особливо в частині II та III компонентів.
- Забезпечити краще врахування регіональних і місцевих потреб у процесі реалізації Ukraine Facility, а також забезпечення належної реалізації положень Ukraine Facility щодо фінансування екологічних та кліматичних заходів.
- Забезпечити більш системну комунікацію щодо цілей, змісту та результатів Ukraine Facility і Ukraine Plan для громадськості, зокрема шляхом розвитку публічної інформаційної та просвітницької роботи.
- Підтримати розвиток інституційної спроможності державних органів, органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства для ефективної реалізації реформ та використання інструментів підтримки ЄС.
- Посилити координацію між Ukraine Facility, процесом європейської інтеграції та іншими міжнародними інструментами підтримки для уникнення дублювання, фрагментації та перевантаження системи управління реформами.
- Включити до Плану України ті заходи, які необхідні для проведення євроінтеграційних реформ, та узгодити їх із заходами, передбаченими Національним планом адаптації законодавства України до законодавства ЄС.